

Serà l'Usc de la Pieif de Sen Jàn, gejia jubilara, dò un an de percors devozionèl

Domenica mattina l'arcivescovo mons. Lauro Tisi ha visitato la casa di riposo di Vigo di Fassa. Da qui ha preso avvio la processione verso la Pieve, dove l'arcivescovo ha celebrato la Messa a conclusione dell'Anno Giubilare.

L'an passà la gejia de Sen Jàn te Fascia é stat la pruma gejia jubilara de la diozesa de Trent a verjer l'Usc Sènt de la Misericordia: en domenia passèda ai 6 de november l'Usc l'é endò vegnù serà da l'arcivescof de Trent Lauro Tisi. Dantfora, da les 10 inantmesdi l vescof é jit a saludèr ghesc e familiars de la Cesa de Pausa de Sen Jàn, tant vejina a la Pieif; un salut, valch strenta de man e n picol pensier per duc. Dapodò sun sagrà de gejia la autoritèdes de Fascia e i sorastanc de la lies e de la sociazions de la val ge à dat l benvegnù, dant che l jissa a benedir l monument dedicà ai

sudé che à fenì sia vita en vera. L'à passà ite l'Usc de la Misericordia avert ai 13 de dezember del 2015, ajache la pieif de Sèn Jàn é vegnuda retegnuda gejia jubilara per chest an sènt volù da Papa Francesch, che à dat l met ai fidei de se oujer a depiù gejies jubilaires, enche cheles destachèdes, canche dant i aea da se oujer a la catedrales de la gran zitèdes.

L decan de Fascia don Mario Bravin à portà l benvegnù de la comunanza entria, sottrissan l'onor per Fascia de aer abù chest percors de devozion. Don Andrea Malfatti, piovan de Sen Jàn à recordà la ativitèdes de chest an: tropa la jent rueda per i sacramenc' enche da foravia e à metù al luster la zifres, che moscia ampò l'enteress envers l'event jubilar: via per l'an é vegnù zelebàr più de 500 messes, passa 60 mile é states la comunions e più de 1900 la confescions. 6 vescoves

é ruè a ofizièr te la Peif e per ben 4 outes é ruà a zelebèr Lauro Tisi da canche é vegnù nominà arcivescof. Un an che vel esser semenza e che a da dèr fruc, a dit l vescof, la misericordia che perdona e che pel dut, se l'é drete reconciliazion co l'auter. L vescof Lauro Tisi à volù recordèr coscita l segnificat del Jubileo, un moment de reflescion, che è un envit al renovament. Adum ai preves de la val à dapò serà simbolicamente l'Usc de chest an de grazia che va inant. A' enche anonzià che per chesta festes da Nadèl a dèr na man ai preves de la val ruarà enche sò predecessor, monsegnor Luigi Bressan. La Pieif de Sen Jàn via per chest an dedicà a la riconciliazion é stata coscita al zenter de depiu ativitèdes, doentèda pont de referiment per la diozesa de Trent.

m.d.

CIMBRO

Von Pillele vo dar Tórtora, affon sèll von Valantìn, von Baltarprunn af di Tetch von Trogar, von Mas Osterhoff affon Bersàldjo: gian ummar pa' beng bart soìn bi' zo kheara bidrumm in di djar

di Luca Zotti

Ventotto totem in acciaio corten e alluminio racconteranno la storia dei luoghi e dei toponimi cimbri del territorio di Luserna. Grazie ad un progetto del Comune, con la collaborazione dello storico Arturo Nicolussi Moz, tanti luoghi il cui aspetto è stato pian piano mutato dal trascorrere del tempo, ritorneranno a raccontare le proprie origini per le generazioni a venire.

Biavl soinsa no di sèln laüt bo da khennen asó girecht di stòrdja vo ünsar lânt zo magaze kontàrn in ändarn?

Di zaitn bo da Lusérn iz gest starch ägipuntet pinn Astetal, dar vraithof a Bracafora, 'z earst Beltkriage, di zaitn von zboa schualn, di djar von optént. Anìaglaz sachan von lem von ünsar lânt hatt gilatt äнка a tritt ummar pa' beng, odar in di haüsar vo Lusérn, un nèt allz iz no schümma destar zo lesa in ta' vo haüt. Khemmte inn in lânt aft di sait vo

'Z lânt kontàrt soi stòrdja

foto Zotti

Milegruam bokhennta, vor di earstn haüsar, a kraütz voll pitt rost. "Ber bardata soìn gistorbet da, in disan platz?" bartnda hãm pensàrt di djungen bo da soìn vürpasàrt. Niamat. In di djar 1800 alle di lentar hãm gihatt affon bege bo da hatt givüart tortimitt in haüsar a kraütz bo da hatt gihaltet hintar allz daz schäula bo da hatt

gimakh schedegen di seal von laüt. Ditza kraütz hatt gètt in nãm in sèl platz o, un vintze proprio sèm umbromm dar Stradù iz khent augimacht ettlane djar spetar. Di fremmegen bo da soìn girift in lânt, daz earst bo sa hãm gisüacht, iz gest a platz zo maga ezzan un slavan. Vor ditza, biane bait von "tor" von lânt, izta gest a birthaus - dar earst Lusernarhof - 'z haus vo dar Carla un von Ezio. Dise dikhe maurh hãm gisek ploaza stordja pasàrn hintar un vür: 'z iz ginumma pensàrn ke in djar 1892 'z birthaus iz khennt auzgirichtet alz lazzareto vor di epidemia vo pèste khennt her vo dar Russia. In di djar von groaz kriage, hërta zóbrest in Ekh,

hatta givuntet platz di Gendarmeria von soldan bo da hãm augilek in klingl a mãn bo ma no mage seng auz nãm dar tür. Zo kontàra allz ditza dar Kamou vo Lusérn hatt nidargimacht an prodjèkt bo da prevedart au zo macha achtunzbuantzekh totem bo da kontàrn di stòrdja von lânt pitt soine plètz. Von Pillele vo dar Tórtora, affon sèll von Valantìn, von Baltarprunn af di Tetch von Trogar, von Mas Osterhoff affon Bersàldjo: gian ummar pa' beng bart soìn bi' zo kheara bidrumm in di djar, äнка zo gidenkha aft di sèlln sachandar bo da da nimear soìn, az bi da alt khirch von Platz odar 'z haus von

optent ka dar Tetsch. Zo vüaranaz ummar in di stòrdja bart soìn di arbat von Arturo Nicolussi Moz bo da da hatt vill gisüacht drau. Alle di testi soìn khennt gischribet vo naügem, un pensàrt uminum an percorso bo da vãnkh inn 'z gântz lânt. Dar Arturo hatt auzgivuntet ploaz alte foto bo da zoang di plètz asó bi' sa soìn gest in ar an bötta. Di arbat bart man soìn gigòdart äнка vo gisotzt destar attavorà in an komputer odar drau af di naüing telèfone. Übarsètzt af bi biar un aft taütch alle di testi bartn khemmen gilekh äнка affon sito von kamou vo Lusérn un gilest pinn QR-code.

Abia as geat de zait!

La settimana scorsa, sono stati ricordati i defunti nella giornata di Tutti i Santi. I fiori che abbelliscono le tombe danno un po' di colore al cimitero e le candele accese danno la luce per affrontare la vita. Il ricordo di chi non c'è più è ancora vivo e non svanirà mai. Il tempo intanto, corre veloce e in men che non si dica, ci si ritrova già a Natale. La neve è già caduta e il freddo si fa sentire.

S ist u'gaheift ölderhaileng aa ont en an moment, vinnt men se en leiste mu'net van jor. Va kloa' arau, mu'net ver mu'net, hõt men òlbe gaheart song van òltn der glaiche sòtz, "abia as geat de zait!", ober finz as men geat ka schual embort men se nèt avai men sait òlbe en glaiche plòtz pet de glaichen lait, oder lai, avai men secht nèt de stunn za sai'n bider a por mu'netn hoa'm za ròstn. Bail men heift u' za òrbetn ont za tschbinnen en sai'neges lem, sèmm, bëckslt ölls. Sèmm secht men abia de zait laft pahenn, gester sait men gaben za sunnen se ont morn s hõt schoa' der schnea as de tir. De boch vergöngen ist gaben der Ölderhailengto, men sait asn vraitoff göngen ver za denken de òrmen vraint as sai'n neamer as de doi Bèlt. De vil

plea'mbler as sai'n kemmen galeik asn grom hom gem a ker vòrb en plòtz ont hom gamòcht verstea'n as men vergèsst nèt, aa benn s sai'n verpaidöngen jarder. De kerzn as sai'n kemmen u'kenntn hom gem liacht ont men sait sicher as ber, laider, ist nea'mer do, ist, ober, lebet en hèrz van vraint. Der pföff hõt se gamòcht hëlven ver za gem en òlla de gamoa'schöftn de rèchte bichteket ont de mess. Lonksom, iaz, tschbinnt men schoa' en de Bainechn, as börtet nèt a bail za tèckln en de tir, ont derbail, ist pfölln der earste schnea. Der hõt gamòcht pakummern de hòlm lait van Tol avai men hõt en nèt gabòrtn. S kimmpt kòlt ont ausbende pfreart s. S ist garift de zait van dinnen jackn ont kurza priach, iaz, leigt men se u' s toppelt dicker.

Chiara Pompermaier